

ТОВ «Проектно-будівельне підприємство «МУР» в обох випадках відноситься до класу ризикових, а його стан вважається задовільним в 2014 році та незадовільним в 2015 році. Але проаналізувавши показники за 2016 рік бачимо, що позичальник відноситься до класу надійних, несе мінімальний ризик та має добрий фінансовий стан.

Список використаних джерел

1. Герчикова И.Н. Финансовый менеджмент : учебное пособие / И.Н. Герчикова. – М. : Издательство АО «Консалтбанк», 2000. – 208 с.
2. Економіка виробничого підприємства : навчальний посібник / За ред. М. Петровича. – К. : Знання, 2001. – 405 с.
3. Омельченко О.В. Розбіжності у побудові методики аналізу показників рентабельності та результативності / О.В. Омельченко, Р.А Сідорова // Подільський науковий вісник. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – №2. – 81-84

*Слободян К.М., магістрант 2 року підготовки,
спеціальність «Менеджмент»,
Вінницький інститут Університету «Україна»*

ПОЛІТИЧНІ РИЗИКИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

POLITICAL RISKS IN FOREIGN TRADE OPERATIONS

Анотація. У статті проаналізовано питання сутності політичних ризиків у зовнішньоторговельних операціях. Визначено основні механізми управління політичними ризиками.

Ключові слова: ризик, політичний ризик, зовнішньоторговельні операції.

Abstract. The article analyzes the issues of the essence of political risks in foreign trade operations. Determinated the basis of risk management mechanisms.

Keywords: risk, political risk, foreign trade operations.

Постановка проблеми. При здійсненні зовнішньоторговельних операцій досить значну роль відіграють різноманітні ризики. Такі ризики виникають в зв'язку з тим, що різні рівні керування підприємств, організацій або осіб, що займаються малим бізнесом, знаходяться у імовірнісних відносинах один з одним. Ризиків зовнішньоторговельних операцій існує величезна кількість, при чому вплив кожного з них на торговельну операцію є унікальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вивчення політичних ризиків зовнішньоекономічних операцій присвячено роботи Белорусова А.С. [1], Вітлинський В.В. [2], Маханець Л.Л. [2], Гребельник О.П. [3], Дідківський М.І. [4], Кириченко О.А. [5], Козак Ю.Г. [6], Швед В.В. [7] та інші.

Виклад основного матеріалу. Класичне визначення політичного ризику визначає дане поняття як міру очікуваної невдачі політичної діяльності, яка визначається як співвідношення ймовірності неуспіху вжитих заходів та ступеня несприятливих наслідків, зумовлених втіленням прийнятих політичних рішень.

У зовнішньоторговельних операціях політичний ризик можна визначити як ймовірність настання ризикової події політичного характеру, що, як правило, чинить негативний вплив на результати торговельної операції.

Дослідження політичного ризику являє собою комплексну процедуру накопичення соціально-політичної, економічної та іншої інформації, її аналіз, оцінювання, врахування тощо.

Структура дослідження політичного ризику, як правило, включає чотири основні етапи:

- комплексний аналіз сфери дослідження;
- системне оцінювання чинників політичного ризику;
- прогнозування політичного ризику;
- управління політичним ризиком.

До кінця 70-х років ХХ ст. більшість міжнародних фірм обмежували свій аналіз політичного клімату (як узагальнюючого вираження рівня політичного ризику) в країні якісним оцінюванням, проведеним з використанням методів «old hands» («старих знайомих») і «grand tours» («великих турів»). Аналіз проводився не регулярно, а лише в тих випадках, коли поставало питання про нові інвестиції. Якщо політичний ризик вважався занадто високим, інвестиції або не розміщувалися (принцип «go/no go»), або до вартості проекту додавалася «премія за ризик» – для обліку високої ймовірності збитків. Допоки не відбувалася катастрофа, політичний рейтинг країни не переоцінювався.

Оцінювання політичного ризику за методом «old hands» – це традиційні звіти, складені фахівцями, що володіють знаннями про відповідну країну і підтримують контакти з впливовими та добре інформованими особами в цій країні (вченими, дипломатами, журналістами, бізнесменами). Головним недоліком цього методу є те, що компанії значною мірою доводиться покладатися на міркування аутсайдерів.

Метод «grand tour» передбачає, зокрема, відвідування групою експертів досліджуваної країни і налагодження контактів з місцевими лідерами, урядовими чиновниками і бізнесменами. Негативною рисою цього методу є надто оптимістичний прогноз.

Найбільш систематичним якісним методом є метод Delphi (Дельфі), за яким на першому етапі аналітики компанії розробляють систему змінних для конкретного випадку, а потім залучають широке коло експертів, які визначають вагу кожної змінної для розглядуваної країни.

Якісний підхід дає змогу оцінити специфіку кожної конкретної ситуації. У деяких випадках уважне дослідження різних специфічних елементів, що визначають ситуацію, може бути більш важливим, аніж проведення систематичного кількісного оцінювання. Недоліком цього методу є надмірна суб'єктивність оцінок. Старі стереотипи іноземного суспільства можуть зіграти фатальну роль у прийнятті рішень.

Р. Руммель і Д. Хінен обґрунтували необхідність комбінованого підходу, що надав би можливість поєднати суб'єктивне сприйняття іноземного середовища з кількісним аналізом об'єктивних даних для формування загального сприйняття (GESTALT) країнного ризику. Нині комбінований підхід до оцінювання країнного ризику використовує більшість фірм.

Для раннього виявлення сприятливих чи несприятливих тенденцій у країні застосовується метод агрегованих статистичних даних. На цій основі у 70-ті роки ХХ ст. були розроблені дві моделі (PSSI, Ecological Approach), що спираються на точні причинні взаємозв'язки, використовують як економетричні, так і інші дані. Модель Political System Stability Index була вперше описана Д. Генделем, Г. Вестом і Р. Мідоу. Здійснюючи вимірювання (безпосередньо) на підставі дискретних компонентів політичного і соціального середовища (таких, як кількість заколотів, етнолінгвістична фрагментація, ефективність законодавства тощо), модель претендує на незалежність від суб'єктивних висновків і перекручувань. Задля цього в модель вводилися додаткові конфіденційні оцінки за індексами, що розраховуються для кожного компонента.

Друга модель, або «екологічний» підхід Кнудсенд (Knudsen's Ecological Approach), виходить з припущення, уперше висловленого Т. Гурром, про те, що високий ступінь національної фрустрації буде існувати там, де існує різниця між очікуванням людей та їх добробутом (динамічні концепції). Взаємодіючи з видимим іноземним сектором, ця фрустрація може призвести до інтервенції чи експропріації, водночас дії іноземних фірм слугуватимуть за головні причини у нездатності існуючого політичного порядку задовольнити економічні і політичні сподівання народу.

До другої групи належать експертні оцінки, які є кінцевим продуктом багатоступінчастого консультативного процесу, що може залучати чи не залучати метод Дельфі. Деякі з цих звітів використовують економетричні дані, але їх головною характеристикою є прогресивне ранжирування достатньо великої кількості країн відповідно до більш-менш ясної логіки аналізу. Першою фірмою такого роду стала служба BERI (Business Environment Risk Index).

Визначення рейтингу країн за рівнем ризику має кілька етапів: вибір змінних (політична стабільність, ступінь економічного росту, ступінь інфляції, рівень націоналізації й ін.), визначення ваги кожної змінної (максимальну вагу має змінна політичної стабільності), обробка показників за методом Delphi з використанням експертної шкали, виведення сумарного індексу, що теоретично розташовується в межах від 0 до 100 (мінімальний індекс означає максимальний ризик, і навпаки). Зазвичай індекси країн не досягають крайніх значень.

Порівняльні рейтингові системи, що використовують схожі методології, розробляються консалтинговими фірмами Frost & Sullivan (the World Political Risk Forecast), Business International and Data Resources Inc. (Policon). Більшість з них доступні в режимі on-line і, як у випадку з Policon, користувачі можуть виключати вагу різних змінних або включати свою власну оцінювальну інформацію. Великим кроком уперед стало створення банків політичних даних (World Handbook of Political and Social Indicators).

Останньою вийшла на поле «експертного» рейтингу Futures Group. Її звіти Political Stability Prospects поєднують дані спостережень у формальних моделях з експертними оцінками для створення індексів стабільності за імовірнісним розподілом.

Варто також згадати дві фінансово орієнтовані рейтингові системи: Institutional Investor's Country Credit Rating і Euromoney's Country Risk Index, що охоплюють 109 і 116 країн відповідно. У моделі Euromoney рейтинг країнного ризику визначається через комбінування набору індикаторів типу Лондонської ставки пропозицій по міжбанківських кредитах (LIBOR), первинного ціноутворення, міжбанківських кредитів тощо. Для характеристики загальних економічних і політичних тенденцій, таких як ступінь національного контролю над ключовими секторами економіки, політична нестабільність, міжнародний статус країни, зміни в торговому балансі, кількісні параметри використовуваних індикаторів комбінуються з думками експертів і формують складну динамічну модель, що дає змогу прогнозувати розвиток національної і міжнародної економіки.

До відомих макроорієнтованих моделей, що систематично подають експертну інформацію у відповідних періодичних виданнях, належать:

- Модель BERI (Business Environment Risk Index) – пропонує щоквартальні індекси ризику для 50 країн, оцінені за 15 параметрами;
- Модель WPRF (World Political Risk Forecasting) компанії Frost & Sullivan – надає щомісячні доповіді про політичний і економічний ризик на 18 місяців для 80 країн;
- Модель II (International Investor) – публікує рейтинг кредитоспроможності більше ніж 116 країн;
- Модель ICRG (International Country Risk Guide) – пропонує щомісячний рейтинг більше ніж 100 країн щодо політичного й економічного ризику;
- Модель Policon – модель прийняття рішень у різних країнах, заснована на оцінюванні переваг і відносного впливу різних політичних груп у кожній країні;
- Група оцінок Standard and Poor's;
- Модель Control Risks – пропонує щоквартальне оцінювання ризику для 70 країн;
- Модель Oxford Analytical Data – щоденне оцінювання ризику в 50 країнах на основі моделі «подія – коментарі»;
- Модель російської фірми «Юніверс».

Висновки. Таким чином, варто стверджувати, що оцінка політичного ризику є

важливою складовою визначення ефективності зовнішньоторговельних операцій. Підприємства мають значну і постійну увагу приділяти їх вивченню та управлінню.

Список використаних джерел

1. Белорусов А.С. Международный менеджмент : учебник / А.С. Белорусов. – М. : Экономика, 2007. – 332 с.
2. Вітлінський В.В., Маханець Л.Л. Ризикологія у зовнішньоекономічній діяльності / В.В. Вітлінський, Л.Л. Маханець. – К. : КНЕУ, 2008. – 432с.
3. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підруч. для студ. вузів / О.П. Гребельник. – К. : ЦУЛ, 2008. – 432 с.
4. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посібник / М.І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
5. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О.А. Кириченко. – К. : Знання, 2005. – 493 с.
6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. для студ. вузів / ред. Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, І.Ю. Сіваченко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 792 с.
7. Швед В.В. Економічний механізм формування контрактних імпорتنих цін підприємств на споживчі товари : дис. кандидата економ. наук : 08.00.04 / В.В. Швед. – Полтава, 2009. – 198 с.

*Ткаченко М.І., к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки та менеджменту,
Вінницький інститут Університету «Україна»;
Головчак О.Ф., магістрант 2 року підготовки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна»*

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ANALYSIS OF FINANCIAL ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

Анотація. У статті визначено, що аналіз фінансового стану підприємства є одним з важливих питань як в економічній теорії так і на практиці. Розглянуто методики комплексного дослідження фінансової діяльності. Зазначено, що на практиці використовують два основні методи комплексного дослідження фінансової діяльності підприємства це: порівняльне аналітичне дослідження підприємницької діяльності підприємства та дослідження господарської діяльності за фінансовими результатами.

Ключові слова: фінансова діяльність, фінансовий стан, оцінка, показники оборотності.

Abstract. The article states that the analysis of the financial condition of an enterprise is one of the important issues in economic theory and in practice. The methods of complex research of financial activity are considered. It is noted that in practice the two main methods of complex research of financial activity of the enterprise are used: a comparative analytical study of entrepreneurial activity of an enterprise and research of economic activity according to financial results.

Keywords: financial activity, financial condition, management decision, indicators of financial stability.

Постановка проблеми. Контроль за фінансовим станом підприємства є важливим для кожного суб'єктом господарювання, він дає змогу сприяти ухваленню ефективних